

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair 7554 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat değişiklikleri sonrasında maden ruhsatlandırma süreçlerinin olağan dışı bir hızla arttırılması, kamu arazilerinin “Taşınmaz Komisyonu” aracılığıyla ihalesiz ve şeffaflıktan uzak yöntemlerle şirketlere devrinin bir rejim haline gelmesi, usul ve esasları belirsiz komisyon kararlarıyla satılan binlerce ruhsat sahasının yarattığı kümülatif ekolojik risklerin saptanması ve bu idari pratiklerin kamu yararına aykırılığının tespit edilmesi amacıyla Anayasa’nın 98’inci, İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

İbrahim AKIN
İzmir milletvekili

GEREKÇE

Türkiye’de madencilik faaliyetleri, doğayı ve yaşam alanlarını bir sermaye birikim aracı olarak gören politikalar neticesinde geri dönülemez bir yıkım sürecine girmiştir. Özellikle son yıllarda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı’na bağlı Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (MAPEG) ve “Taşınmaz Komisyonu” aracılığıyla yürütülen ruhsatlandırma süreçleri, halkın denetiminden kaçırılmakta ve veriler karartılmaktadır.

Özellikle 7554 sayılı Kanun ile yapılan düzenlemeler, maden ruhsatlandırma süreçlerini hızlandırmayı ve yatırımların önünü açmayı hedeflerken, fiiliyatta kamu denetimini devre dışı bırakan bir mekanizma yaratmıştır. 2018 yılında alınan bir karar ile maden ruhsatlarının önemli bir kısmının ihale dışına çıkarılması ve şirketlerin talebi üzerine Taşınmaz Komisyonu tarafından doğrudan satışının yapılması, istisnai bir uygulama olmaktan çıkıp genel bir kural halini almıştır.

Bakanlık verileri incelendiğinde, ruhsatlandırma rejimindeki bu yapısal sapma net bir şekilde görülmektedir:

- 2022 yılı başından bugüne kadar Türkiye genelinde satılan toplam **11.549 maden ruhsatının** yalnızca %13’ü (1.537 adet) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (MAPEG) tarafından yapılan açık ihalelerle satılmıştır.
- Geriye kalan **10.012 adet ruhsat (toplamın %87’si)**, Taşınmaz Komisyonu kararlarıyla, ihalesiz, rekabetsiz ve kapalı kapılar ardında şirketlere devredilmiştir.

Bu tablo, maden sahalarının tahsisinde “açık ihale” yönteminin terk edildiğini, bunun yerine kriterleri, usul ve esasları kamuoyu tarafından bilinmeyen bir komisyonun inisiyatifinin esas alındığını göstermektedir. Taşınmaz Komisyonu, kamuya ait alanların maden rejimine katılmasında aktif ve kontrolsüz bir rol oynamaktadır.

Ruhsatlandırma rejimindeki bu keyfiyet, verilerin karartılmasıyla daha da derinleşmektedir. Geçmiş yıllarda ihalesiz satılan sahalara dair maden cinsi ve talebin mahiyeti

(arama/işletme vb.) bilgileri paylaşılırken; son dönemde yayınlanan kararlarda sadece il-ilçe ve şirket bilgileri yer almakta, madenin türü halktan ve denetim organlarından gizlenmektedir.

Bu gizliliğin ardındaki tehlike, özellikle ekolojik yıkım potansiyeli yüksek olan IV. Grup madenlerde (altın, gümüş, bakır vb.) belirgindir. Verilere göre;

- 2022 başından beri Taşınmaz Komisyonu kararlarıyla satılan ve ÇED süreci henüz başlamamış **en az 632 adet altın madeni ruhsatı** bulunmaktadır.
- Buna karşılık, aynı dönemde MAPEG ihaleleri yoluyla satılan altın madeni ruhsatı sayısı **sadece 2'dir**.

Öte yandan MAPEG tarafından yürütülen ihale süreçleri incelendiğinde de maden sahası arzının ulaştığı ürkütücü boyutlar dikkat çekmektedir:

- 2023 yılı başından bugüne kadar ihaleye çıkarılan **2.405 adet ruhsat sahasının** toplam büyüklüğü **1.498.023 hektara** ulaşmış olup, bu rakam Balıkesir yüzölçümünden dahi fazladır.
- Aynı dönemde satışı tamamlanan **1.031 adet ruhsat** ise Tekirdağ ilinden daha geniş bir coğrafyayı (**634.796 hektar**) kapsamaktadır. Satışı yapılan bu sahaların **279 adedinin**, 1.000 hektarı aşan büyüklükte “mega maden” sahası niteliğinde olması ise tehlikenin boyutunu ortaya koymaktadır.

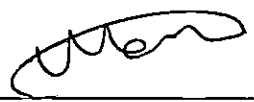
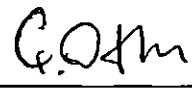
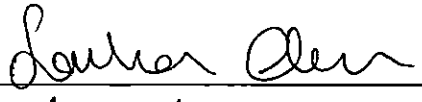
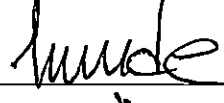
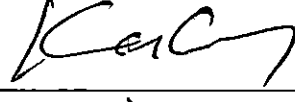
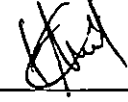
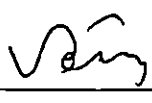
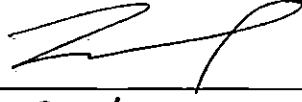
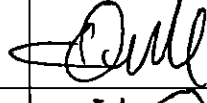
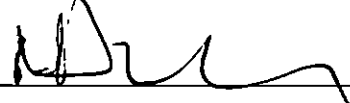
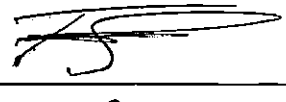
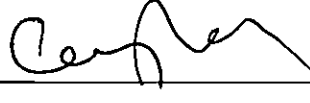
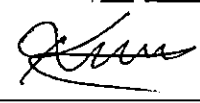
Bu veriler, Türkiye'nin en stratejik ve çevresel riski en yüksek maden sahalarının, rekabetçi bir ihale süreci olmaksızın, “adrese teslim” yöntemlerle şirketlere dağıtıldığını kanıtlamaktadır. 7554 sayılı Kanun'un getirdiği “hızlandırma” mantığı, hukuki belirlilikten uzak, şeffaf olmayan ve ekolojik etki değerlendirmelerini prosedürel bir teferruata indirgeyen bir yapı kurmuştur.

Bakanlığın yabancı yatırımcılar için hazırladığı rehberde, Türkiye'deki maden ruhsatlarının iptal edilmesinin çok zor olduğu ve düşük devlet hakkı (%1-%8 arası) ile yatırımcıya “güvence” verildiği açıkça beyan edilerek, ülke ucuz hammadde deposu olarak pazarlanmaktadır. Maden Kanunu'nda yapılan değişikliklerle II. grup (b bendi) ve IV. grup madenlerin (altın, gümüş, metalik madenler) ihale dışı bırakılması, kamu yararını değil şirket çıkarlarını önceleyen bir sistem yarattığı aşikârdır.

Sonuç olarak; ruhsatlandırma rejiminin bir “satış otomatına” dönüştürülmesi, Taşınmaz Komisyonu'nun sınırsız yetkiyle donatılması ve 10 bini aşkın ruhsatın ihalesiz devri; sadece ekonomik bir tercih değil, geri dönüşü olmayan bir ekolojik yıkım sürecinin idari hazırlığıdır.

Sonuç olarak; maden ruhsatlandırma rejiminin bir yandan Taşınmaz Komisyonu eliyle şeffaflıktan uzak bir “satış otomatına” dönüştürülmesi, diğer yandan MAPEG ihaleleriyle tek kalemde bir il büyüklüğündeki coğrafyaların madencilğe açılması; sadece idari bir tasarruf değil, geri dönüşü olmayan bir ekolojik yıkım sürecinin hazırlığıdır.

Bu çerçevede; 7554 sayılı Kanun sonrası olağanlaşan ihalesiz ruhsat devirlerinin ve Taşınmaz Komisyonu'nun şeffaflıktan uzak işleyişinin sorgulanması; eş zamanlı olarak MAPEG ihaleleriyle madencilğe açılan milyonlarca hektarlık alanın ve “mega maden” projelerinin kümülatif ekolojik yıkım risklerinin belirlenmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılması elzemdir.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	
3	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
4	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
5	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
6	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
7	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ	BATMAN	
8	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
9	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
10	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
11	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	
12	YILMAZ HUN	IĞDIR	
13	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
14	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
15	NEJLA DEMİR	AĞRI	
16	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
17	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
18			
19	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
20	MAHMUT DİNDAR	VAN	